

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 "
četrt leta . . . . . 2 "
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Slovenskemu in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu.

Po sklepu upravnega odbora Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v seji dne 7. aprila se bo vršila letošnja

XXI. glavna skupščina
dne 15., 16. in 17. avgusta 1909
v Mariboru.

Na glavnem zborovanju se proslavi štiri-desetletnica državnega šolskega zakona.

Cenjene gg. predsednike Zavezenih društev prosimo vljudno, da uvrste v vzporednega prihodnjih zborovanj volitev delegatov v zmislu § 7. lit. e) Zavezenih pravil. Na vsakih 10 članov se izvoli en delegat, nepolne desetice se vzamejo za polne. Delegati naj se prijavijo vsaj do 1. avgusta 1909. **Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi res udeležili, da bo vsako društvo častno zastopano.** Volitev delegatov smatramo za jako važno zadevo v naši organizaciji. Kdor že ve naprej, da ne pojde v Maribor, naj se ne pusti voliti. Vsak izvoljeni in prijavljeni delegat dobi od vodstva Zaveze legitimacijo.

Društvene izkaze dobe gg. predsedniki kmalu v roke. Izvolite jih izpolniti in prav zanesljivo vrniti do 1. avgusta t. l., da bo mogel Zavezini tajnik izdelati svoje poročilo.

Gg. blagajnike Zavezenih društev pa prosimo, da pošljejo blagajniku letni donesek do konca maja t. l.

Po soglasnem sklepu lanske delegacije v Gorici se je določil znesek za upravno leto 1908/09. od vsakega pravega člana 1 K, od vsakega podpornega pa 50 h.

Pozivljamo že zdaj vse narodno napredno učiteljstvo, naj se udeleži letošnje glavne skupščine v najmnogobrojnejšem številu.

Narodno napredno učiteljstvo pokaži posebno letos, da je solidarno v svojem stremljenju, da se ne umakne niti za ped s strogo začrtane poti, ki vodi do zaželjenega cilja. Pokažimo, da se ne strašimo silnih persekucij na naše vrste! Pokažimo, da nas ne oplahi beg neznačajnih koristolovcev v naročje reakcionarnih in nazadnjaških strank, ki hrepene po oni minuli predpotopni dobi, ko je bil učitelj mežnar in ponižen farovski sluga. Zato vsi na krov za napredek in čvrst razvoj narodnega šolstva in za svobodo našega stanu. Vsak zaveden učitelj in zavedna učiteljica naj pohiti v Maribor tiste dni!

Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Učiteljsko vprašanje na Goriškem.

Učiteljsko vprašanje na Goriškem je postalo zopet aktualno, in sicer od Velike noči. odkar se je pojavil razkol med laškimi učitelji in učiteljicami.

Na zboru v Gradiški so namreč učitelji zahtevali, da se službena doba zniža na 35 let; šele potem, ko se to doseže, bo možno govoriti o zahtevi učiteljic, za enako plačo z učitelji. Ker učitelji niso uvaževali tega postulatata učiteljic, je med njimi nastal nepremostljiv razpor. Učiteljice so se popolnoma ločile od učiteljev.

Goriško učiteljstvo pa ne zahteva od deželnega zbora samo znižanja službovanja na 35 let, marveč, da se v pokojnino prišteva tudi stanarina in za slučaj, da bi kak učitelj postal pred 35 službenim letom nesposoben za daljno službovanje, da se mu odmerja pokojnina po službenih letih, vstevši stanarino.

Te tri zahteve je predložilo deželno učiteljsko društvo prejšnjemu deželnemu zboru. Ta je pa sklenil, da odstopi prošnjo svojemu nasledniku v rešitev. Kakor je znano, pa novi deželni zbor zaradi obstrukcije laških liberalcev in slovenskih klerikalcev do sedaj še ni mogel zborovati, zaradi česar se učiteljska stvar v deželi čim bolj poostruje na vse strani.

Da je zahteva učiteljic po enaki plači z moškimi kolegi opravičena, je jasno že iz šolskega zakona z dne 14. maja 1869, ki ne pozna razločka med moškimi in ženskimi osebami, marveč imenuje oboje le učitelje. Tudi razne razsodbe upravnega sodišča potrjujejo, da se mora pod izrazom „učitelj“ umevati tudi učiteljice, ker imajo oboji enake izpite, enake dolžnosti in enako odgovornost.

Vlada je državnim učiteljicam že davno pripoznala službeno in plačilno enakopravnost z učitelji, tako so tudi že mnoge druge dežele izpremenile svoje šolske zakone v tem amisu, le na Goriškem vladajo še zastareli predsodki.*)

Službena doba 35 let so sicer že uvedli v Trstu na mestnih ljudskih šolah in v Istri, v drugih deželah se je pa ogibljejo z izgovorom, da učitelji nastopajo službo navadno že pred 20. letom, torej ne gre, da bi se jih vpokojilo v starosti od 55 let, ko so še popolnoma zmožni za službovanje in bi se tako le deželne finance obremenjevale po nepotrebnem. Kvečjemu naj bi se izpremenil deželni šolski zakon tako, da ima vsak učitelj, čim dovrši 60 leto, pravico do popolne pokojnine tudi tedaj, ako je služil le 35 let, kar se je v nekaterih deželah že uvedlo.

Sicer pa pokaže bobočnost, kako se razvije na Goriškem učiteljsko vprašanje. „Gorica“ piše vedno jako odurno. Sicer pa dr. Gregorčič ni več vsegamogočen.

Štajerskemu učiteljstvu.

Tovariši, Vaša sveta dolžnost je, da postavite vse sile, da zmaga tov. Brinar. Agitirajte od volilca do volilca, od hiše do hiše ter skrbite, da bo vsak volivec splošne skupine Slov. Gradec-Celje-Brežice zapisal na volilni listek: Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah in da se bo 7. maja zanesljivo udeležil volitve. Soc. odsek „Zveze“.

*) Tudi na Kranjskem!

Uredn.

Glas iz mlajših učiteljskih krogov na Goriškem.

Malokdaj čitamo kaj iz peresa mlajšega učiteljstva. Tudi na zborovanjih se le redkokdaj kateri oglasi. Kaj je temu vzrok? Ali je mogoče mlajše učiteljstvo nezmožno ali pa je tako brezbržno!?

Namen teh vrstic je pojasniti njih položaj. Naj se mi pa oprostijo, če zadene katerega kaka strelica! Vem, da bom govoril marsikaterim, posebno mlajšim kolegom iz globočine srca in da mi bodo za to natihoma hvaležni. Videl in opazoval sem jih večkrat o prilikah, ko smo bili zbrani, kako so se potiskali v svoj kotec ter pazljivo poslušali govornike. Slišali so tudi vzkliz: „Mlajši učitelji, zganite se, delajte z nami!“ In pri tem vzklizu so se marsikateremu učitelju zabliskale oči in usta so se mu že nehote odpirala, da bi povedal kar misli. Ali nekaj ga je stiskalo k tlom, tako da ni mogel dati duška svojemu srcu. Imel je morda najlepše in najplemenitejše načrte, a molčal je rajši, ker je vedel, da se na ta način ogne morebitnim zameram. Nekateri so že taki, da sami radi udrihajo, a dotakniti se ne puste. Kaj večkrat tiči v taki molčeči duši, niti ne mislite! Mogoče najzvišeneja misel!

Zvonček ga prebudi iz teh lepih sanj, ter predsednik naznani, da se je zborovanje končalo!

Vzdigne se zopet mirno s svojega sedeža ter zapusti dvorano z upom, da se drugič ojunāči. Drugič pa navadno tudi tako. Zaradi tega bi se lahko mislilo, da je zadnji naraščaj mogoče tako malovreden. Ne, ni tako! Zakaj pa ni odložil svojega kamena?

Oprostite, da moram povedati resnico! Temu so krivi večkrat predpostavljene kolegi s svojim breztaškim postopanjem. Kakšna krivica se lahko godi prizadetemu kolegu!

Drugače pa vsa čast nekaterim starejšim kolegom za njih marljivost in požrtvovalnost. Bog varuj, ako bi jih ne imeli! Sem spadata tudi naša dva učiteljska zastopnika. Bog jima daj zdravje!

Naj se opuste pa nekatere nelepe napake, ki ne morejo imeti privlačne sile. To so osebnosti. Tako se zgodi, da se marsikateri starejšega učitelja prezira samo zato, da bi se ne vzpel mogoče on na višji stolec, mlajšega pa zato, ker noče biti kričoč. Grdo je ono prilizovanje, posebno pred kakšnimi volitvami. Časih se zgodi, da sedi pri eni mizi pet kolegov, od katerih vsak misli, da dobi glasove onih štirih zraven sedečih. In medsebojno stiskanje rok to izpričuje.

Verujte mi: vrednost moža se sama pokaže. Ni treba nikakega prilizovanja. Posebno proti mlajšim kolegom ne. Imel sem priliko videti mlajšega tovarša v družbi starejših. Dokler je bil pri mizi med njimi, so prihajale k ušesom samo ljubeznive besede. Ko se je pa oddaljil, je udarilo po njem. To je zahrbtno.

Zgodi se navadno, da ravno čez onega zabavljajo, ki jih duševno prekaša. Ne bodimo si medsebojno v laseh!

Eden je mogoče muzikaličen, drug je obdarovan z lepim glasom, tretji je dober risar, četrti se zna v družbi bolje kretati; zato jim

pa ne bodimo nevoščljivi! Imejmo jih tem rajši v svoji sredi! Sicer je že res, da nervoznost sedanjega časa k temu pripomore.

Preidimo na privatno življenje učiteljstva. Tudi v to se učiteljstvo medsebojno preveč meša, posebno v ono mlajšega učiteljstva. Ali se more to mogoče prištevati svobodi? Ali je to mogoče v izpodbujo mlademu učitelju, ki ima že tako sam na vseh straneh ukazovalcev čez glavo zadosti. Ni ga stanu, ki bi bil tako odvisen. Če je že tako, ne bodimo si še med seboj taki. Prav je podpirati moralno življenje! In kaj si moremo misliti lepšega o učitelju, kakor da moralno živi. Kdo pa živi bolj moralno nego učiteljstvo? Ne zamerimo mu pa vsake malenkosti. Vsi smo vendar iz mesa in kosti. Naj se ne gleda pri nas vse s povečanim steklom, česar se drugod noče niti videti!

Naj se ne gleda samo, kako bi se nas uničilo. Velikokrat se zgodi, da se s takim ravnanjem doseže nasprotno uspehe. Vsak izmed nas ima tudi glavo in srce. Blagohoten opomin in nekoliko ljubezni do bližnjega izda več nego pa ironično zbadanje.

Kaj pa v šoli! S kakšnim veseljem naj dela potem učitelj tam, ako mu izkuša n. pr. voditelj vsak čas ogreniti njegovo stališče. Kako naj se svojega voditelja spoštuje, ako se vidi, da pri vsakem občevanju z njim in pri vsaki konferenci nič drugega kakor posega v njegovo privatno življenje! Pustite vsakemu, kamor mu srce želi, ne pa človeka begati z različnimi zvijačami, samo zato, da bi se mogoče doseglo kaj sebičnega. To je nizkotno! Oblastnije naj bi takega početja ne dopuščale, posebno pa, če je učitelj drugače v šoli delaven in sposoben. Saj le šola je naša prva skrb. Kakor se vidi, je pa nekaterim prvo kaj drugega. Torej proč s takim početjem! In, gospodje nadzorniki naj tega ne podpirajo.

Zgodi se tudi, da se hočejo vse vrline kakšnega kolege vreči in mlati se po njem z veliko slastjo. In takemu počenjanju naj bi se dotičnik še klanjal in lizal pete. To je proti moškemu ponosu.

Spoštujmo sicer starost, ali ravnotako naj ima starost ozir do nas.

Ne misli, da obstoja vse le v strahovanju.

Če vidimo v voditelju dobrega učitelja z vidnimi uspehi, ki lepo in nepristransko ravna s podrejenim mu učiteljstvom in ne išče zahrbtnih namenov, ga bomo gotovo spoštovali in čislali. Kako pa, ako je nasprotno resnica!

Z dobrohotnostjo in ljubeznijo se doseže veliko več. Ne prezirajte tudi preveč učiteljstva, ki ni v naših društvih. Saj marsikateri ni po svoji krivici zašel kam drugam. Izkušajte jih pa s taktinim postopanjem dovesti v svoj tabor. Povsod naj veljajo za vsakega enake pravice. Če bi videli n. pr. zdravega učitelja z dopustom, drugega pa s potrto dušo in telesom metati čez prag, bi to utegnilo imeti čudne posledice.

Da marsikateri ne more biti tak kakor bi sam hotel, so večkrat krive merodajne razmere. Saj veste, da če butate z glavo v trdo steno, je ne boste prevrnili.

Le mirno pa previdno postopanje kaj izda. Kakšni uspehi so pri prvih, se lahko pripravimo pri zgledih. Marsikaj se ne da